

שלוש עשרה מידות

רבי ישמעאל אומר. בשלש עשרה מדות התורה נדרשת:

(א) מקל וחמר.

(ב) ומגזרה שוה.

(ג) מבנין אב מכתוב אחד. ומבנין אב משני כתובים.

(ד) מכלל ופרט.

(ה) ומפרט וכלל.

(ו) כלל ופרט וכלל. אי אתה דן אלא כעין הפרט.

(ז) מכלל שהוא צריך לפרט. ומפרט שהוא צריך לכלל.

(ח) כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד. לא ללמד על

עצמו יצא. אלא ללמד על הכלל כלו יצא.

(ט) כל דבר שהיה בכלל ויצא לטעון טען אחד שהוא כענינו.

יצא להקל ולא להחמיר.

(י) כל דבר שהיה בכלל ויצא לטעון טען אחר שלא כענינו. יצא

להקל ולהחמיר.

(יא) כל דבר שהיה בכלל ויצא לדון בדבר החדש. אי אתה יכול

להחזירו לכללו עד שיחזירנו הכתוב לכללו בפרוש.

(יב) דבר הלמד מענינו. ודבר הלמד מסופו.

(יג) וכן (נ"א וכו') שני כתובים המכחישים זה את זה. עד

שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם:

דף תד

כלל

1

Get me
anything
to eat.

מיעוט

ריבוי

מכל אֶשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגֶּפֶן הַיֵּין

פרט

אין
כניסה

כלל

ברוכים
הבאים

כלל

פרט

פרט

כלל

מרבבה הכל

ממעט הכל

כלל

פרט

כלל

כניסה
למתאימים
בלבד

כלל כעין הפרט

שומר חינוך - ברייתא 2

ו) וּפְּיִיתָן אֵישׁ אֶל־רֵעֵהוּ בְּסֶף אֹי־כֵלִים
 לְשֹׁמֵר וְגִנֵּב מִבֵּית הָאִישׁ
 אִם יִמָּצֵא הַגִּנֵּב יִשְׁלַם שְׁנֵי־סָבִיב

גנב
עצמו

ז) אִם לֹא יִמָּצֵא הַגִּנֵּב
 וְנִקְרַב בְּעַל־הַבַּיִת
 אֶל־הָאֵלֶּהֶם

טוען
טענת
גנב

שומר חינוך - ברייתא 1

(ו) וּפְּיִיתָן אֵישׁ אֶל־רֵעֵהוּ כִּסֵּף אֶזְכָּלִים
 לְשֹׁמֵר וְגִבֹּב מִבֵּית הָאִישׁ
אֵם יִמָּצֵא הַגִּבֹּב יִשְׁלַם שְׁנֵי־
אֵם לֹא יִמָּצֵא הַגִּבֹּב
 וְנִקְרַב בְּעַל־הַבַּיִת אֶל־הָאֱלֹהִים
אֵם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ בַּמִּלְאכָה רֵעֵהוּ:

טוען
 טענת
 גנב

כפל בגנב

פרק כ"ב

(ג) אִם הִמָּצָא תִּמָּצָא בִּידּוֹ
 הִגְנֵבָה מִנְשׁוֹר עַד חֲמֹר עַד
 שֶׁה-חֲיִיִּים שְׁנֵי־ם יִשְׁלָם:

שור-שה-חמור-חיים-גניבה

כלל

גניבה

פרט

שור

כל

המיטלטל

וגופו

ממון

שור-שה-חמור-חיים-גניבה

כלל

גניבה

פרט

שור

כל

המיטל
וגופו
ממון

שה

קרוב

לגבי

המזבח

שור-שה-חמור-חיים-גניבה

כלל

גניבה

כל

המיטל טל
וגופו
ממון

פרט

שה

פרט

שור

שור-שה-חמור-חיים-גניבה

כלל

גניבה

פרט

שה

פרט

שור

כל

המיטל טל
וגופו
ממון

חמור

קדוש

בבכורה

שור-שה-חמור-חיים-גניבה

כלל

גניבה

כל

המיטלסל
וגופו
ממון

פרט

חמור

פרט

שה

פרט

שור

שור-שה-חמור-חיים-גניבה

כלל

גניבה

פרט

חמור

פרט

שה

פרט

שור

כל

המיטלטל
וגופו
ממון

שאר
בעלי
חיים

בעלי
חיים

שור-שה-חמור-חיים-גניבה

כלל

גניבה

כל

המיטלטל

וגופו

ממון

פרט

חיים

פרט

חמור

פרט

שה

פרט

שור

כפל בגנב

פרק כ"ב

ג) אַם הַמַּצֵּא תִּמְצֵא בִידּוֹ

הַגְּנֵבָה - מִנְשׁוֹר עַד חֲמֹר עַד

שָׁה - חֲיִים שְׁנִים יִשְׁלַם:

כלל

גְּנִיבָה

מִרְבָּה הַכֹּל

פרט

שור

פרט

שור

מִמַּעַט הַכֹּל

כלל

גְּנִיבָה

שור-שה-חמור-חיים-גניבה

כלל

חיים

כל
המיטלטל
וגופו
ממון

פרט

שור

כלל

גניבה

פרט

שור

כלל

גניבה

שור-שה-חמור-חיים-גניבה

כלל
המצא
תמצא

כל
המיטלטל
וגופו
ממון

כלל
גניבה

חמור

פרט
חיים

שה

פרט
חמור

בעלי
חיים

פרט
שה

קדוש
בבכורה

פרט
שור

קרוב
לגבי
המזבח

גנבה
חיים

שה

חמור

שור

כעין

שגנב

שטר

עבד

קרקע

מִכָּל אֲשֶׁר בַּמָּיִם כָּל אֲשֶׁר לוֹ סִנְפִּיר
וְקִשְׁקֹשֶׁת בַּמָּיִם בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים

מיעוט

בימים
ובנחלים

ריבוי

במים

ריבוי

במים

שומר חינוך - ברייתא 2

ו) וּפְּיִיתָן אֵישׁ אֶל־רֵעֵהוּ בִּסֵּף אֶזְכָּלִים
לְשֹׁמֵר וְגִבּוֹב מִבֵּית הָאֵשׁ
אִם יִמָּצֵא הַגִּבּוֹב יִשְׁלַח שְׁנֵי
אִם לֹא יִמָּצֵא הַגִּבּוֹב
וְנִקְרַב בְּעַל־הַבַּיִת
אֶל־הָאֵלֹהִים

גנב
עצמו

טוען
טענת
גנב

כפל בגנב

פרק כ"ב פסוק ג'

ג) אִם הִמָּצָא תִּמָּצָא בִידּוֹ

הִגְנֵבָהּ - מִנְשׁוֹר עַד חֲמֹר עַד

שָׁהּ - חֵיִים שְׁנֵיִם יִשְׁלַם:

שומר חינוך - ברייתא 1

ו) וּפְּיִיתָן אֵישׁ אֶל־רֵעֵהוּ כִּסֹּף אֶזְכָּלִים
לְשֹׁמֵר וְגִנָּב מִבֵּית הָאִישׁ
אֵם יִמָּצֵא הַגִּנָּב יִשְׁלַם שְׁנַיִם:
ז) אֵם לֹא יִמָּצֵא הַגִּנָּב
וְנִקְרַב בְּעַל־הַבַּיִת אֶל־הָאֱלֹהִים
אֵם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמַלְאכַת רֵעֵהוּ:

טוען
טענת
גנב

ברייתא 2

ברייתא 1

**ו' אם ימצא
הגנב**

**ג' המצא
תמצא**

**חיוב
כפל בגנב**

ברייתא 2

ברייתא 1

אם ימצא
הגנב

המצא
תמצא

חיוב
כפל בגנב

המצא
תמצא

מודה בקנס
ואח"כ באו עדים
פטור

ברייחתא 2

ברייחתא 1

אם ימצא
הגנב

המצא
תמצא

חיוב
כפל בגנב

המצא
תמצא

אשר ירשיעון
אלהים

מודה בקנס
ואח"כ באו עדים
פטור

בריייתא 2

בריייתא 1

אם ימצא
הגנב

המצא
תמצא

חיוב
כפל בגנב

המצא
תמצא

אשר ירשיעון
אלהים

מודה בקנס
ואח"כ באו עדים
פטור

אשר ירשיעון
אלהים

מודה בקנס
פטור

בריייתא 2

בריייתא 1

אם ימצא
הגנב

המצא
תמצא

חיוב
כפל בגנב

המצא
תמצא

חייב

מודה בקנס
ואח"כ באו עדים
פטור

אשר ירשיעון
אלהים

אשר ירשיעון
אלהים

מודה בקנס
פטור